

TJERI SERFATI

SUTRA JE NOVI
ŽIVOT

Prevela s francuskog
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Thierry Serfaty

DEMAIN EST UNE AUTRE VIE

Copyright © Albin Michel / Versilio, 2011

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

1

KIŠA ŠIBA STAKLA I RAZLIVA SE U MUTNE BARICE NA vetrobranu. Automobil nervozno seče Sto desetu ulicu i prska vodom već preplavljeni pločnik po kome šljapkaju izbezumljeni pešaci. Čovek bi pomislio da se Ist river izlio iz korita kako bi osvojio njujorške arterije.

Nikada nisam video toliko tmurno nebo. Prelazim rukom preko glave, sa koje se još sliva voda, pošto sam po pljusku trčao do kola, a zatim preko košulje koja mi se lepi za kožu. Telefon ostavljen na suvozačevom sedištu zvoni: u kolima odjekuje štektanje mašinke. Moja žena Ines. Zatvaram oči, hoću da zaboravim taj zvuk, još osećam toplinu Rouzinog tela, čujem njene nežne reči, sve što se dešava između nas tako je jednostavno i prijatno. Između dva prolaska brisača podižem pogled ka semaforu: crveni krug se sliva i deformiše na staklu, a onda ponovo postaje jasan. Pritiskam papučicu. Dajem gas.

Kasniš, a tvoja sekretarica mi je rekla da si završio u pola pet.

„Da... znam, trudim se da stignem najbrže što mogu. Grad je poplavljen, ljudi voze kao ludi, mislim da sam upravo prošao kroz crveno...“

Ja sam uspjela da stignem na vreme, volela bih da se i ti isto tako ponašaš.

Ona prekida vezu ne ostavivši mi vremena da joj odgovorim. Isto onako naglo kako je prestala da me voli, dan posle našeg venčanja. I kako je odlučila da nećemo imati decu. To me boli.

Više od snažnog sudara.

Uprkos vodenim stubovima, jasno vidim, sasvim blizu, beli kombi koji, za razliku od mene, prolazi na zeleno, izobličeno lice vozača koji viče i lim koji se gužva poput hartije, uz jeziv tresak.

Snažno pritiskam kočnicu dok otkidam krilo nekog vozila. Moj automobil izleće na sredinu kolovoza pretvorenog u bujicu. Prolaznici, siluete natopljene vodom, vrte se oko mene, pribijaju se uz zidove, vrište. Podižem noge sa papučice, okrećem upravljač u drugu stranu i zalećem se na pločnik. Ili se ta bandera zaleće pravo na mene? Pri sudaru osećam krckanje u kolenu i potiljku. Vidim varnice i električno pražnjenje mi prolazi kroz ruke. Bandera se zariva u branik, savija haubu i mrvi sve pred sobom.

Vetrobran se raspada, komadi stakla se razleću, vidim kako munja para nebo i osećam pljusak na licu. Za nekoliko sekundi od njege neće ostati ništa, biće poput lica tinejdžera koga sam jutros operisao. Prizor se cepka kao usporeni film, slike se preklapaju i odbijaju jedna od drugu u mojoj

glavi. Ima petnaest godina, vraćao se iz škole i napravio je samo jednu grešku: naleteo je na trojicu tipova i odbio da im dâ ranac. Pokušao sam samo da razaznam ljudsko lice usred te pustoši, te jezive slagalice od kože i mesa isečenih skakavcem. A onda sam pokušao da zaboravim lice izobličeno od straha i bola, lice majke koja je grčevito stezala sina, i učinio sam sve što sam mogao za njega, za njegovu majku, za njihov uništeni život.

Čini mi se da se vreme zaustavlja, da prestaje škripanje metala.

Čujem Inesin grubi glas i Rouzin umirujući šapat. Znam da ću umreti i molim se da konačno zamislim lica dece koju nisam imao i koja su me bezbroj puta proganjala u snovima. Svoje bebe, svoje ljubavi. Da ste postojali izvan mojih snova, sve bih vam pružio.

Još delić sekunde, pa ću i ja biti raskomadani. Isto kao moj bračni život. Stub mrvi sve pred sobom i pre nego što se moj automobil bude zaustavio, probiće mi grudni koš i lobanju, biću samo tridesetosmogodišnjak uspešan u poslu, nesrećan u ljubavi – i pretvoren u paramparčad.

2

OTVORIO SAM NAJPRE OČI, PA USTA; VAZDUH MI JE tek tada ušao u grlo i pluća, onako kako vetar nahru-
pi u prostoriju kad otvorimo prozor usred oluje.

Gušio sam se.

Sedeo sam na krevetu, sav u znoju, i gledao oko sebe: nisam mogao da prepoznam to mesto u polumraku.

A onda sam polako pronašao repere.

Navučene zavese. Komoda, orman. Zbačeni čaršav, izguzvan, pored mene i vrlo gladak levo od mene, na jednom brežuljku. Moja žena je spavala ispod čaršava.

Bio sam u svojoj sobi, prosto-naprosto u svojoj spavaćoj sobi, na prvom spratu svoje kuće preko puta Central parka, između Bulevara Malkoma Iksa i Froli serkla.

Dahćući, ponovo padoh na jastuk, a onda tiho ustadoh i krenuh ka prozoru po debelom tapisonu za kojim smo mi Amerikanci ljudi – za nas je usklađivanje njegove debljine sa finansijskom situacijom pitanje časti – a koji ljudi poput mene, alergični na grinje, mrze. Razmakoh zavese

obema rukama: i one su bile debele. Ines je prolaznicima stavljala do znanja da se moja zarada hirurga redovno povećava tako što je istom brzinom menjala zavese u celoj kući. Bile su sve teže i deblje i sve finije izrade. U ovom stadijumu opravdano se moglo pomisliti da sam dosegao najviše prečage hijerarhijske i platne lestvice u Bolnici Maunt Sinaj. Upravo se razdanjivalo i laknulo mi je kad sam shvatio da na mom džipu, parkirano ispred garaže, nema ni ogrebotine.

Uzdahnuh i naslonih se na zid. Majica mi se lepila za kožu od znoja; bio je leden i odvratan.

Duboko udahnuh, navukoh na brzinu gaće, pa na vrhovima prstiju izađoh iz sobe. Odoh u kupatilo da skinem mokru majicu i umijem se, a onda siđoh niz stepenice.

Uđoh u kuhinju i ustremih se, kao automat, na aparat za espresso, dok je moj mozak pokušavao da izbriše jezive slike koje sam sanjao. Odvukoh se do vrlo neudobne stolice modernog dizajna i neoprezno se skljkoh na nju. Iskrivih lice od bola i bacih se na kafu.

Gorčina me umiri. Bio sam usredsređen na masnu penu kad dve ruke skliznuše niz moj potiljak – koji nije bio smrskan, što je posle jedne takve nesreće bilo prilično umirujuće. Ženski glas odjeknu tik pored mog uva:

„Šta ti je, srce? Pao si s kreveta? Obično ja prva ustanem...“

Uspravih se, zapanjen, na stolici. Tepanje, brižnost... Koliko je vremena prošlo otkako mi se žena poslednji put tako obratila? Nisam čak bio siguran da je to uradila ni posle prve bračne noći. Ona se odvoji od mog vrata i

gracioznim hodom zaputi se ka našem najboljem prijatelju u to doba dana: ka aparatu za kafu. Bila mi je okrenuta leđima i ja sam, zabezeknut, ćutke posmatrao njenu savršenu siluetu.

Kad se okrenula, ugledah ozareno lice. Duga kestenjasta kosa bila joj je skupljena u konjski rep, tako da je otkrivala skladne crte njenog lica bez pudera. Ispod prozirne tkanine nazreh okrugle i čvrste grudi i naglašen struk. Pogled mi skliznu preko njenih oblina i skamenih se.

Ona sede pored mene, s jednom rukom na zategnutim mišićima moje butine, s drugom obavijenom oko šolje, i s osmehom na usnama. Ukrsti svoje duge noge s mojim, nagnu se i pređe prstom preko ruba mojih usana. Na vrhu kažiprsta ostade joj malo pene od kafe, koju ona oliza.

„Šta ti je, Džejmi? Noćas si nemirno spavao, zabrinula sam se“, dodade mlada žena dok sam se ja gubio u njenim zlatastim očima, nesposoban da slušam.

Čak i da sam želeo da joj odgovorim, ne bih stigao to da uradim: stampedo na stepenicama najavi dolazak dve furije u pižamama, koje skočiše na mene nežno kao dva tenka. Smeđokosi, bucmasti dečaćić, sav raščupan – izgleda da to nije bila posledica spavanja, nego je naprosto imao takvu kosu – obisnu mi se oko vrata i priljubi glavu na njega kao kad se spustimo na jastuk da još malo odspavamo. Onda podiže krupne sjajne oči – to su, zapravo, bile oči njegove majke – i nasmeši mi se, pa zaroni lice u moj rukav. Drugi,

prilično visok i mršav, snažno me zagrli, ali na brzinu, ne ostavivši mi vremena da reagujem.

Umalo nisam pao na leđa i majka ih ukori, ali ne naročito strogo: prilično ju je zabavljao taj napad.

„Smirite se, momci, i brzo doručkujte. Ne znam šta se dešava, umorni su, radnim danima ne uspevam da ih izvučem iz kreveta, a vikendom nam“, reče okrenuvši se ka njima, „zagorčavate život tako što već od sedam jutru lupate na vrata naše sobe. Nije vas nimalo briga za nas.“

I pre nego što je seo, stariji dečak prevrnu činiju sa žitaricama. On prilično ravnodušno počisti pahuljice podlakticom i baci se na hleb. Njegova majka prevrnu očima.

„Tako je, Lorise, ne uzbuđuj se zbog prosutih pahuljica. A možda bi više voleo da ja to počistim, pa da jedeš za čistim stolom? Samo reci, zato sam ovde.“

Dečak podiže glavu. Nije baš bio siguran da li se majka šali ili bi mu bilo bolje da smesta počisti sadržaj činije.

„Ne“, osmeli se Loris. „Nema potrebe, ne smeta mi.“

Njegovoj majci dođe da se nasmeje. Oduvek ju je čudila sinovljeva opuštenost, neobična za jednog petogodišnjaka.

Onda se nagnu ka meni.

„Znaš“, reče pogledavši me prodorno, kao neka profesorka, „s vremena na vreme možeš nešto da mu kažeš, umesto što me puštaš da izigravam babarogu...“

Da mu nešto kažem... Nisam imao pojma šta da kažem i to ne samo njemu. Želeo sam da progovorim, umešam se, odgovorim, ali nijedna reč nije izlazila iz mene. U tom

trenutku u glavi mi je bila potpuna zbrka i tiskale su se stotine pitanja na koja pogotovo nisam mogao da odgovorim. Pogledah Lorisa. Crte njegovog lica nisu mi davale mira sve dok nisam shvatio zašto: to sam bio ja kao mali. Bio je pljunuti ja. Zašto sam to shvatio tek sad? Nem i oduzet, predoh s jednog na drugo lice. Mlađi sin me spasi ćutanja u koje sam se, nažalost, zatvorio.

„Nisam gladan, tata. Hoćeš da se igramo?“, upita dečak sa osmehom na usnama i pogledom punim nade.

Mislim da to već radimo, sine, odgovorih mu u sebi. Nisam bio siguran da shvatam pravila igre, možda sam bio samo pion. Ipak smogoh snage da se odgurnem rukama o stolicu i ustanem.

„Da, da... igračemo se. Kasnije“, rekoh mu kao da mi se obratio na nekom stranom jeziku.

Pokušah da se nasmešim svojoj porodici, a onda se okrenuh i bez žurbe izađoh iz kuhinje. Polako sam se peo stepenicama. Čuo sam kako moj mlađi sin u prizemlju pita majku:

„Kuda tata ide?“

„Obično na posao, mili, ali mi se čini da mu danas nisu sve koze na broju.“

„Hoće li danas da operiše?“, upita stariji.

„Nadam se da neće“, odgovori moja žena. „Kad se budete popeli da se obučete, proverite da nije ponovo zaspao.“

Pokušah da zauzdam knedlu u grlu koja je pokušavala da izađe. Otvorih vrata spavaće sobe i pažljivo ih zatvorih za sobom. Hod mi je bio nesiguran. Strovalih se na

krevet, prekrstih ruke i zagledah se u tavanicu. Nisam uspevaao da usporim disanje, koje je pomahnitalo, isto kao i otkucaji moga srca.

Odjednom sam imao čudan osećaj da mi nešto pritiska grudi, da mi je neka nevidljiva sila nekoliko puta zgnječila, pa pustila grudni koš. Spustih drhtavu ruku na torzo: ništa me, naravno, nije pritiskalo... osim užasne panike. Nate-rah sebe da se smirim i razmislim ili bar da se priberem i uključim mozak.

Tog jutra sam se probudio posle loše prospavane noći i sišao u kuhinju da popijem kafu, ali u minutima koji su usledili situacija se zbilja popravila: pridružila mi se moja lepa i brižna supruga, a moja dva dečaka su mi se najpre obisnuli o vrat. Seli su za sto i otac je bio okružen složnom porodicom. Savršenom porodicom, posmatrano iz svakog ugla.

Osim iz jednog: mog.

Zato što, sa mog stanovišta, nešto tu nije štimalo, nešto tu uopšte nije štimalo. Nije štimalo? Ne, nešto me je zgrabilo kao sumo-rvač, ščepalo za vrat, snažno prodrimalo i zapalilo mi um. Moje zaprepašćenje i smetenost izražavao je taj krik ugušen duboko u mom grlu.

Zato što ta prelepa i umiljata žena *nije* bila Ines, ona Ines kojom sam se, kako sam mislio, oženio i koju sam sve do tog dana svake večeri video u svom krevetu.

Zato što se *uopšte* nisam sećao da sam sa nekom ženom dobio te klince kojima se nisam nadao ni u svojim najluđim snovima.

Sve u svemu, bio sam potpuno izgubljen i smeten, bio sam sâm u toj sobi koja mi je izgledala kao sklonište u buri što je besnela u meni; pitao sam se šta mi se dešava i jesam li poludeo, pošto do danas, do ovoga jutra, do pre nekoliko minuta, kada je uletela u kuhinju, *nikada nisam video* tu predivnu porodicu od krvi i mesa koja se nalazila u našoj kući, sprat ispod mene.

Nikada.

3

ČUH NEKAKVO KOMEŠANJE U KUHINJI U PRIZEMLJU i zbog toga me samo obuze još veća panika. Moja porodica će verovatno započeti novi dan, spremala se da izađe. Čime li se bavi ta žena – moja žena? Koliko godina imaju ti dečaci koji se ne libe da me zovu tata? I kako da saznam šta se sad dešava u meni? Da siđem, stanem pred nju i kažem: dušo, drago mi je što sam te upoznao, ali nemam pojma ko si ti, hoćeš li biti ljubazna da me podsetiš kako se zoveš?

Radije pobegoh u kupatilo. Pogledah krišom svoj odraz u ogledalu: kratka raščupana smeđa kosa, plave oči, četvrtasta vilica... i bledo lice uspaničenog čoveka. To sam stvarno bio ja. Pustio sam tuš i pretvarao se da ne čujem sinove koji su dobovali prstima po vratima i vikali „doviđenja“. Ubrzo su prestali da galame, pošto im je majka naredila da učute, zapretivši im najgorim mogućim kaznama ukoliko ne požure. Nisam se zabrinuo: poznavao sam je tek nekoliko minuta, ali nisam verovao da je sposobna za tako

nešto. Pretpostavih da se ni dvojica mališana ne sekiraju. Vriska i trka niz stepenice najaviše njihov odlazak, a onda zavlada tišina.

Uzdahnuh s olakšanjem i odlučih da konačno stanem pod mlaz. Iako je voda bila mlaka, zahvati me snažan osećaj pečenja, kao da mi neko dere kožu s lica. Izleteh iz tuš-kabine i stadoh pred ogledalo: na moje zaprepašćenje, koža mi je bila neoštećena, potpuno neoštećena, i bol nestade isto onako brzo kako se i javio. Zažmurih. Šta mi se to, pobogu, dešava? Pogledah oko sebe i ne nađoh ništa što bi ublažilo moju zbunjenost. Onda se oprezno vratih pod tuš, još smeteniji nego do tada, ukoliko je to uopšte bilo moguće.

Stadoh na tamne pločice i dotakoh ultramodernu slavinu od hromiranog čelika – zalagao sam se da je kupimo, a Ines je, maltene, trupkajući nogama nasred prodavnice, zahtevala da uzmemo jednu drugu, upadljiviju i, naravno, pozlaćenu. Iznenada se podozrivo okrenuh: koliko sam se sećao, Ines je pobedila i na kraju smo se opredelili za tu kičastu grozotu. Otkud onda ovde ova slavina koja se meni više dopada?

Pokušah da zaboravim vreme koje je prošlo otkako sam se probudio, kao da će voda ući u sve moje pore, isprati mi mozak i probuditi me iz tog neobičnog sna, pošto nikako nisam mogao da ubedim sebe kako to nije san. Sve u svemu, sanjao sam da sam se probudio, ali sam i dalje čvrsto spavao i utonuo sam u čudne misli kakve prate dubok san; da, to je jedino objašnjenje. A kako su moja razmišljanja skretala ka besmislu, svojski sam se trudio

da se prepustim malaksalosti koju izaziva tuširanje i ne mislim ni na šta.

Kad sam otvorio oči, kroz zamagljeni stakleni zid razaznao sam obrise žene koja se, nekoliko minuta ranije, u kuhinji, ponašala onako kako bih očekivao od jedne supruge. Stajala je skrštenih ruku i smeškala se. Refleksno prekrih šakom polni organ.

„Tako dakle! Moj muž, stidljiv!?“, reče ona kroz smeh. „Otkad to?“

Rado bih joj odgovorio: „Od jutros, draga, otkako smo se upoznali!“, ali mi se činilo da to baš ne bi bilo zgodno. Odglumih, dakle, da sam u šali napravio taj pokret – kakav ne priliči emancipovanom mužu kome je lepo u braku – ali ipak pružih ruku ka najbližem peškiru.

„Taj je moj“, reče ona nabravši obrve i analizirajući moj pogled. „Šta se danas dešava, Džejm? Drugačiji si nego inače. Znam da si razdražljiv, to ti je, maltene, pisalo na čelu na našem prvom sastanku, pitam se čak nisi li tražio da se to unese u naš bračni ugovor, ali ovo sad, ne znam... ne prepoznajem te.“

Nije me prepoznala... Došlo mi je da se nasmejem. Rado bih joj poželeo dobrodošlicu u klub, ali ne bih umeo to da joj objasnim, pa je samo uhvatih za ruku i ponovo uzdahnuh.

Ona se priljubi uz moje mokro telo, nimalo ne hajući što će pokvasiti lepršavu haljinicu koju je upravo obukla i uhvati mi, neverovatno nežno, rukama lice. Neverovatno – to je prava reč: nisam znao, nisam više znao da je jedna supruga sposobna za toliku nežnost. Želeo sam da odmah

vodim ljubav s njom, isto tako nežno, ali sam jasno osećao da nije pogodan trenutak. Imao bih utisak da iskorišćavam neznanku koja me smatra svojim mužem iz razloga koji su mi bili nedokučivi isto onoliko koliko su me ispunjavali zadovoljstvom.

„Možemo li da razgovaramo?“ upita me ona blagim glasom. „Ako si u ovo doba dana još kod kuće i za doručkom izbegavaš sinove, znači da nešto nije u redu.“

Tolika brižnost me razoruža.

„Istina je, ni sam ne znam šta se desilo“, odgovorih neubedljivo, „nisam baš znao...“

Nisam pronalazio reči.

Protivno svim očekivanjima, ona mi priskoči u pomoć, ponudivši mi možda začetak odgovora.

„Opet one rupe u sećanju? Je l' tako, Džejmi? Znam da ne voliš da pričaš o tome, ali moraš da mi kažeš. To nije ništa strašno, štaviše, normalno je, kolege su ti rekle da mogu katkad da se jave, čak i dugo vremena posle nesreće, i da ne treba da se brineš.“

Njene reči su delovale na mene kao melem na ranu. Najzad sam naslućivao šta mi se dešava: očigledno sam već neko vreme imao probleme sa pamćenjem. Otkako sam doživeo neku nesreću. Ali kakvu nesreću? O čemu to ona govori? Ipak, je li to dovoljno da čovek sa smeškom prihvati činjenicu da se jednog jutra ne seća rođene žene i dece? Pokušavala je da ohrabri i mene i sebe, jasno sam to osećao, i bila joj je potrebna uteha.

„Dobro“, reče ona s osmehom koji ovoga puta nije bio tako veseo, „da rezimiramo ono što je sigurno i izvesno: ja sam i dalje Meredith Bern-Li, supruga ovde prisutnog Džejmija Berna, koji je zgodan, moker i vrlo krepak – hvala, to shvatam kao kompliment – a Loris i Noa su i dalje naši sinovi od pet, odnosno tri godine. To sve znaš, jelda?“

Ona nastavi ne sačekavši moj odgovor, možda iz straha da ću odgovoriti odrečno:

„Ja i dalje radim u cvečari, koju treba da otvorim za manje od pola sata, tako da moram da žurim.“

Poslušno klimnuh glavom. Meredith. Dopadalo mi se to ime. Izvrsno joj je pristajalo. I začudo, već sam voleo ženu koja ga je nosila. Komplikovalo se, sve se komplikovalo, osećao sam to.

„A ja“, rekoh u nadi da ću je umiriti, „ja sam i dalje hirurg u Bolnici Maunt Sinaj.“

Izgleda da joj je laknulo posle ovih reči.

„I nadam se da za danas pre podne nemaš zakazane operacije.“

„Samo konsultacije, ne ulazim u operacioni blok“, potvrdih neubedljivo.

Oklevala je, a onda zbunjeno dodade:

„Pošto ionako kasniš“, reče najzad, „možda bi mogao da svratiš do Tobija? Bilo bi dobro da mu ispričaš šta se jutros desilo, tek onako“, napomenu, „da izbaciš to iz sebe. Poznajem te, to će te mučiti, a onda bi, pod dejstvom anksioznosti, moglo da se ponovi... Verovatno nije ništa, znaš to i sam, samo beznačajna posledica nesreće.“

Ona slegnu ramenima, tobože ravnodušno.

„I šta ima veze, mili, ako treba ponovo da uzimaš lekove jedno kratko vreme, zar ne?“

Ona sačeka moj odgovor, s nadom u očima. Nisam imao srca da je razočaram.

„Naravno. Samo da bismo bili mirni.“

„Tako je“, reče ona, sva srećna. „Samo da bismo bili mirni.“

Ona se, laka kao pero, odvoji od mene.

„Dobro, moram da krenem, pozvaćeš... pozvaćeš me kad izađeš od Tobija? Ne brinem se, nego samo...“

„Obećavam“, prekinuh je, „pozvaću te. Ako mi daš broj telefona“, dodadoh šaljivim tonom, u nadi da će prihvatiti igru.

Meredith je bila previše fina da bi me dovela u nezgodan položaj, premda ju je sigurno užasavala pomisao da me pamćenje do te mere izdaje.

„Genijalno“, uzviknu ona najuverljivije što je mogla, „igraćemo se studenata koji su se upravo sreli i razmenjuju brojeve telefona! Pozvaću te za minut, moj broj će se pojaviti na displeju, pa ga memoriši... ako to nisi već uradio za šest godina braka. Pozovi ga kad god želiš“, reče, pa me poljubi.

Primetih da joj usne malčice podrhtavaju i to me rastuži. Nije mi dala vremena da zažalim zbog ove situacije.

„Obuci ipak gaće i idi kod Tobija“, reče. „Obećavaš?“

„Obećavam.“

„I onda me pozovi.“

„I onda ću te pozvati“, odgovorih potraživši i protiv svoje volje njene usne.

Ona nestade kao nekom čarolijom, a ja se ponadah da nije fatamorgana – mada bi to umnogome pojednostavilo stvari – i da ću je uskoro ponovo videti. Već mi je nedostajala. Osećao sam, maltene, sažaljenje prema samom sebi: zar su mi nežnost i ljubav toliko nedostajale u braku sa Ines da sam se zaljubio u ženu koja me je mazila manje od pola sata!

Ines... Pri samom pomenu njenog imena obuze me obamrlost. Nisam više znao šta se sa mnom dešava. Moja – nova – žena je nesumnjivo ispravno razmišljala: treba, pre svega, da se vidim sa čovekom koji će verovatno moći da upotpuni odgovor koji je ona započela i odgonetne zagonetku koju je moj život predstavljao otkako sam se probudio.

Obrisah se na brzinu, obukoh gaćice i zaključih da bi – uprkos Meredithinom savetu – bilo pametno da obučem i pantalone i laganu košulju pre nego što izađem.

4

I DUĆI NA JUG, PREĐOH PREKO MENHETNA NAJBRŽE ŠTO sam mogao, i ne obavestivši Tobija o svom dolasku.

Sa osamnaest godina, kad smo prešli prag medicinskog fakulteta, Tobi i ja smo znali da ćemo biti prijatelji. On je bio najduhovitiji, najružniji i najprivlačniji frajer na faksu i, najverovatnije, na celom svetu. Najlepše ženske iz studentskog grada padale su mu u naručje dok smo mi očajnički priželjkivali mrvice njegovih uspeha. Duhovit, ružan, privlačan i, nadasve, veran prijatelj, što mi je ostao do dana današnjeg, iako je pre vremena napustio fakultet – i to glavom bez obzira:

„Radije ću učiti ljude da žive s idejom da će kad-tad umreti.“

Nekoliko godina kasnije, dok sam ja i dalje danonoćno vukao svoje umorno telo u belom mantilu po bolničkim hodnicima, ne nazirući kraj stažiranja na hirurgiji, Tobi je, oslanjajući se na svoj nepogrešivi njuh, otvorio ordinaciju psihologa-psihoanalitičara – preskačem izvestan broj

nebuloznih specijalizacija – usred Ist Vilidža: predvideo je masovni dolazak njujorške boemske buržoazije koja će uskoro pohrliti u taj deo grada i doneti mu bogatstvo. Udobno se smestio u jednoj zgradici u Dvanaestoj istočnoj ulici, maltene na uglu sa Trećom avenijom. Ordinacija je zauzimala prizemlje, dok se njegov stan prostirao na tri sprata iznad nje.

Da sam ga pozvao, verovatno bi se nasmejao i zabranio mi da mu prekidam konsultacije pre mraka. Po mišljenju Tobija Kola, nikakva muka, nikakva nevolja ne zavređuje da se zbog nje prekine uobičajeni životni tok, ma koliko on bio beznačajan i ništavan. S druge strane, mogli ste da ga probudite usred noći kako biste ga pozvali na piće, pa da vas dočeka kao mesiju.

Konačno stigoh pred pročelje od cigala sa velikim belim prozorima. Tačnije, pred ono što je *trebalo da bude* pročelje zgrade u koju se Tobi uselio pre mnogo godina, pre nego što je tržište nekretnina doživelo bum posle koga bi mogao da kupi samo toalete u prizemlju. Na svoje veliko iznenađenje, na tom mestu zatekoh kocku od stakla, betona i drveta, upravo onu vrstu arhitekture koja se meni dopada, a koju Tobi mrzi. Slika njegove nekadašnje kuće prolete mi munjevito kroz glavu, ali odmah nestade u dronjcima mog napaćenog pamćenja.

Parkirah se prilično nemarno i priđoh zgradi. Proverih naziv ulice: to je stvarno bila adresa njegove ordinacije. Zapanjeno sam stajao ispred neverovatno moderne građevine u

jednoj tipičnoj ulici u Ist Vilidžu i to tačno na mestu gde se nekada nalazila zgrada koju sam oduvek poznavao.

Ne mogavši da se načudim, konačno reših da pozvonim.

Neko se sjuri niz stepenice. Neka silueta se ocrta iza mat stakla: muškarac srednje visine i građe i proređene kose. Na vratima se pojavi Tobi, koji se naljuti čim me je prepoznao.

„Šta je?“, upita me neljubazno.

Bio je, kao i obično, u šlampavim somotskim pantalonama, prastaraj košulji i sivkastom prsluku koji je verovatno izbledeo od pranja. Po izrazu njegovog lica videlo se da je loše volje, a ja sam obožavao da ga izazivam kad je tako neraspoložen.

„Volim da dolazim iznenada kako bih proverio tvoju legendarnu gostoljubivost.“

„Govori“, reče mi psiholog, „i to brzo. Imam konsultacije.“

„Lažljivče! Čuo sam te kako silaziš.“

„Izvini, ponoviću: požuri, *započecu* konsultacije.“

„Važi“, rekoh gurnuvši ga da uđem. „Ja sam i došao na konsultacije.“

Tobi prevrnu očima dok sam ja prelazio pogledom preko zidova premazanih sjajnom mlečnobelom bojom. Samo jedna slika, ogromna, visila je na zidu pored stepenica: crvena mrlja u središtu zelenog pravougaonika. Predsoblje, sa jednobojnim tepihom na tamnozelenom mermernom podu, bilo je kvadratnog oblika. U dnu, pored staklenih vrata, stajao je jednostavan stočić od brušenog metala. Iza vrata je bio geometrijski vrt. Nisam mogao da

dođem sebi od čuđenja: enterijer u minimalističkom stilu i eksterijer potpuno ravnih linija, upravo ono čega se Tobi oduvek užasavao.

„Tobi, otkad... kada si preuredio kuću? Gde su stilski nameštaj, grozote koje si pronašao u starinarnicama, tvoj odvratni bordel, police prepune starih knjizižurina?“

„Je l' ti to ozbiljno?“

„I te kako“, moradoh da priznam.

„Onda dođi, treba hitno da te primim“, reče povukavši me za ruku prema okruglim crnim vratima zbog kojih sam se osećao kao da ulazim u podmornicu.

To nije bilo daleko od stvarnosti. Nalazio sam se u sobičku čiji sam oblik i veličinu prepoznao, ali ne i nameštaj. I ovde je prostor bio minimalistički uređen: stakleni sto, crni jajasti kanabe sa drečavoplavim naslonima za ruke u obliku lopte i, u suprotnom uglu, kožna fotelja – takođe crna – imitacija Kurbizjeove stolice. Terapeutova fotelja je ipak delovala mnogo udobnije od kanabea predviđenog za pacijente, ali mi Tobi nije dozvolio da biram, nego me je gurnuo na tvrdo sedište.

„Kao prvo, da ti odgovorim na pitanje“, reče sedajući u svoj naslonjač. „Fasadu i unutrašnjost kuće renovirao sam pre četiri godine. Kao drugo i najvažnije, ako se toga ne sećaš, znaj da to nije strašno.“

„Problem je što nisam samo to zaboravio“, odvratih. „Možeš li mi reći nešto više o mojoj lepoj ženi i dvojici dečaka koji su se jutros, kad sam se probudio, šetkali po mojoj kući?“

Tobi se uspravi. Senka brige prelete mu preko lica i rasprši se.

„Ne sećaš se više Meredith i klinaca?“

„Ne. Znam da sam godinama maštao da imam decu, a jutros su dva Džejmija Berna u minijaturi skočila na mene. Što se tiče Meredith... Koliko mi je ona dugo žena?“, upitah izgubljeno.

Tobi malo razmisli pre nego što mi odgovori:

„Šest godina“, reče. „Džejmi, da li se noćas nešto desilo? Ili sinoć? Ili juče, u toku dana?“

„Ništa osim uobičajene rutine: ustajanje u pola sedam, operacioni blok u pola osam, operisao sam do jedan, intervencija je bila komplikovana, dvanaestogodišnjakinja kojoj je neki fini doberman dobro promenio lični opis. A onda ručak u bolnici, ambulanta, pa...“

Moje bekstvo kod Rouz blesnu mi u sećanju poput munje u mraku. Ljubavnica? Zašto bih imao ljubavnicu ako u mom braku, kako se čini, vlada savršena ljubav?

„Pa?“, navaljivao je Tobi, naslutivši da me nešto sprečava da mu se poverim.

„... pa košmar“, rekoh najzad. „U stvari, mislim...“

„Sanjao si nesreću?“

„Da. Već smo razgovarali o tome?“, upitah ga znatiželjno.

„Jesmo“, reče, „hiljadu puta smo razgovarali o tome, Džejmi. Zato što si hiljadu puta to sanjao. Ni toga se ne sećaš...“

To nije bilo pitanje: imao sam osećaj da Tobi procenjuje razmere štete, onako kako to radi stručnjak osiguravajućeg društva posle prolaska uragana.

„A nesreća?“, upita. „Možeš li da mi pričaš o tome?“

„Onoj iz mog košmara? Da, mogu vrlo detaljno da ti opišem metalni stub koji me je zveknuo pravo u lice.“

„Ne mislim na tvoj san, nego na nesreću koja je *pokrenula* taj san. Onu *pravu*.“

Uvideh i sâm: pamćenje mi je u gorem stanju nego što sam mislio. Posle Meredith, i Tobi je pomenuo tu nesreću koje se ja uopšte nisam sećao.

„Često smo pominjali tu nesreću, je li?“

„Ne“, odgovori mi Tobi, na moje ogromno olakšanje. „Za tebe je to bio toliki šok da smo se radije bavili posledicama nego samom traumom: problemima sa pamćenjem koji su usledili, strahovima... Tvojim... problemima u međuljudskim odnosima...“

Nije se usudio da nastavi, a ja sam se dobro pazio da ga ništa više ne pitam.

„Mogu li nešto da te zamolim kao prijatelja, a ne kao terapeuta?“

„Ne“, odvrati Tobi.

„Ja, dakle, molim svog prijatelja da mi priča o toj nesreći. U stvari, naređujem mu.“

Tobi se najpre kolebao, a onda uzdahnu i ustade.

„Dođi“, reče.

Krenuh za njim uz stepenice: popesmo se na prvi sprat da bismo se smestili u dnevnoj sobi, koja je bila udobnija od ordinacija, ali koju takođe nisam prepoznao.

Tobi ode iza bara – mat staklo, metal, tamno drvo, opet modernog dizajna, sve je bilo modernog dizajna; trebalo bi

da pitam svog prijatelja šta ga je nateralo da napravi tako veliki zaokret – i dotaknu ploču na zidu koja se pretvori u vrata frižidera. Znao sam da je za sebe uzeo pivo, a za mene kiselu vodu. Nisu se promenile sve naše navike, to jest moji reperi, i to me je umirivalo. On se vrati i sede pored mene. Na cikcak policama na zidu preko puta nas prepoznao sam zbirku Afrikanaca od slonovače, koju sam uvek viđao u njegovom stanu. Ona me je takođe umirivala.

Njegove reči me prenuše iz razmišljanja.

„Šta te zanima?“

„Nesreća“, ponovih. „Šta se tačno desilo.“

„Na terapiji treba polako da probudim tvoja sećanja – uključujući i ona od kojih nesvesno bežiš.“

„Ali nismo na terapiji, Tobi. Molim te.“

„To se dogodilo pre šest i po godina“, reče on posle kraćeg ćutanja. „Početkom leta, u junu. Vraćao si se iz Grinpointa... ne sećam se više tačno... krenuo si po kiši...“

On se upilji u mene.

„Podseća li te to na nešto?“

„Ne“, rekoh skrušeno. „Ni na šta. Imam utisak da mi pripričavaš film koji si sinoć gledao.“

„Vozio si preko mosta Kvinsborou u pravcu Menhetna i, na početku mosta – znaš onaj deo gde su rubovi loše zaštićeni? – izgubio si kontrolu nad kolima, koja su krenula da se klizaju po mokrom kolovozu, ili tako nešto, ne sećam se više tačno šta je rekla policija... Kola su udarila u betonsku ogradu i prevrnula se. Na sreću, pošto nisi disciplinovan, nisi vezao pojas.“

Zažmurih, nesposoban da se prisetim bilo čega.

„Proleteo si kroz vetrobransko staklo“, nastavi Tobi, „i pao u Ist river.“

„Koja su to kola bila?“, upitah.

„Ne sećam se više“, reče on iznerviran. „Kakvo ti je to pitanje? Žao ti je karoserije? Ponekad si stvarno užasan materijalista!“

„Hoću da znam da li je to bio džip, kao u mojim košmarima! Hajde, napregni se“, navaljivao sam.

„Nemam pojma, mislim da nije, to je bio neki mali automobil... Tada još nisi bio bogat, burazeru.“

„Ko mi kaže da sam materijalista!“, rekoh pogledavši teatralno oko sebe. „Čovek bi pomislio da je u specijalnom izdanju *Voga* posvećenom uređenju stana.“

Tobi me zbunjeno odmeri.

„Meni pričaš! Pa *ti* si mi savetovao da ovako uredim stan! Osećam se kao da živim u hotelu. Sreća da sam jedan sprat poštedeo tvog modernističkog ludila!“

On ustade.

„Nemoj misliti da ću te pustiti da tamo kročiš, jasno? Bolje poslušaj moj savet.“

„Pre toga imam još jedno pitanje.“

Tobi baci pogled na sat.

„Džejmi...“

„Samo još jedno pitanje.“

„Zbog tebe ću izgubiti pacijentkinju, verovatno je već izlizala tepih koji sam kupio na tvoj nagovor. Uzgred budi rečeno, mislim da je grozan.“

„Moje pitanje glasi: šta ako ja *i dalje* sanjam?“

„Molim?“

„Šta ako se naprosto nisam probudio iz košmara? Kako to da znam?“, upitah očajno.

Mučila me je ta besmislena situacija. Mora da mi je Tobi čitao misli.

„Svi se mi to zapitamo kad se nađemo u teškoj situaciji, pitamo se da li živimo u snu ili je to tužna stvarnost. A kad se probudimo, svi se zapitamo da li to sanjamo kako se budimo...“

„Dobro, Tobi, odlično, baš mi je drago što nisam jedini“, odvratih izgubivši strpljenje. „A kako da razlikujem jedno od drugog?“

„To nije lako“, priznade moj prijatelj psiholog, „ali snovi ipak imaju jednu važnu, gotovo konstantnu osobinu: ono što se u njima pojavljuje potpuno je nesuvislo, sanjamo, recimo, učiteljicu iz škole od pre trideset godina na konju na Petoj aveniji, sa ogromnim milkšejkom u ruci... Shvataš li šta hoću da kažem?“

Klimnuh glavom. To mi se zaista desilo bezbroj puta. Ali to sada nije bio slučaj.

„San, međutim, ne može da izdrži snažan udar ili traumu. Sanjao si saobraćajnu nesreću, a to je obično dovoljno traumatično da se čovek probudi.“

„To je tačno“, priznadoh. „Sudar je bio snažan i probudio me je.“

„Bio si obučen kao pre odlaska na spavanje?“

„Da, tačnije, *nisam* bio obučen.“